

16/x/1977

Cossos celestes

En els temps actuals, és gairebé unànimement a través de la llengua escrita —notícies dels diaris, encara que siguin prediccions falses, o bé nocions d'astronomia dels estudis elementals— que hom té notícia de l'existència d'aquests cossos celestes anomenats cometes, mot que, d'altra banda, ja veiem usat per Ramon Llull. Cometa es, doncs, un nom, si no popular, prou popularitzat perquè ens en puguem servir a qualsevol context. Hi ha, però, una denominació autènticament popular, i a més poètica i descriptiva, que cal conèixer: un estel (o una estrella) amb cua.

Existeixen uns altres cossos celestes que hom té prou més ocasió de veure que no pas els cometes, de què es té notícia, per tant, a través de la realitat, i dels quals, tanmateix, no hem sabut trobar enlloc el nom autènticament popular. Els astrònoms en diuen estels fugaos, que és la denominació que recullen els diccionaris —a la paraula fugaç—, sens dubte, amb el nivell cultural actual aquesta forma s'ha divulgat prou perquè ens en puguem servir fins i tot en un text de llenguatge planer, en el qual no volguéssim recórrer a segons quins tecnicismes. I tenim, a més, una forma anàloga, estrella errant, que recull el senyor Moll al seu diccionari. Però, en els diàlegs d'una pandalla, en boca d'uns senzills pastors o camperols, ¿quina forma fariem servir, que hi resultés versemblant? Les converses que hem provocat sobre el tema ens han donat la solució: una estrella que cau. Es tracta, es veritat, d'una denominació subjecta a variacions sintàctiques (una estrella que queia, vam veure caure una estrella, queien moltes estrelles, etc.), però ens hem convençut que és la forma autènticament popular d'anomenar aquests fenòmens.

Els mots meteorit (agut) i aeròlit (pla, com monolit, microlit, etc), designen no el fenomen lluminós sinó la seva materialitat, esp les masses de mineral que han caigut a la terra i que en provenen. Tenen també un nom popular, pedres de llamp (es creia que provenien de la fusió causada per un llamp), el qual s'aplica ahora a les armes neolítiques.